زنجیرەی پەروەردەیی

(٣)

دیاردەی مەی خواردنەوە لەناو گەنجاندا

هۆکارو دەرئەنجامەکانی

لەرێی خوادا دەبەخشرێو نافرۆشرێت

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشكەشە

١-بەو كەسانەی گوێ لە هەموو وتەیەك دەگـرن و شوێن چاكەكانی دەكەون.

٢-بەو گەنجانەی هێشتا قێزەونـی ئـەم كارەیـان لاروون نییە.

٣-بەو دایك و باوكانەی بە تەنگ رۆڵەكانیانەوەن.

٤-بەو موسـڵمانە بەورانـەی بونەتـە چـراو چـوار دەوری خۆیان رووناك دەكەنەوە.

دەسپێك

بــێ وێنــەیی بەرنامــەی خــوای گــەورە پــەروەردگارو کاربەجێ بەجۆرێکە هەموو بوارەکانی ژیانی گرتۆتـەوە، تەماشای هەر بنەمایەکی بکەین سەراپا سوودو قازانجـە بــۆ مرۆڤایــەتی. چــونکە ئیســلام هــەوڵ دەدات پێــنج پێویستییەکانی ژیانی تاکە تاکەی مرۆڤەکان بپارێزێت کە بریتییە لە (نـەفس – سامان – دیـن – وەچەو نـەژاد – عەقڵ).

بـەڵام رێچـکە گومڕاکـەرەکان زۆر بـێ بەهایانـە دەڕواننـە مرۆڤایەتی و ئەم پێنج خاڵەو بە ئاسانی ژێر پێی دەنێن، بۆیــە دەبینــی: کوشــتن، دزی، جــەردەیی، بــێ دینــی و ئیلحــاد، داوێــن پیســی و خســتنەوەی نــەوەی زۆڵــی، بڵاوکردنـەوەی مـادە بێهۆشـکەرو عـەقڵ لابـەرەکان بـرەو پێ دەدەن.

مــەی خواردنــەوەش دیاردەیــەکی زۆر زەقــی نــاو ئــەم کۆمەڵگایەیـە کـە بـە پێـی وتـەی هـەمووان ئـەم میللەتـە ٩٩٪ی موسڵمانە.. بەڵام کام موسڵمان !! موسڵمانێك

بیٚ ئاگـا لـه دینەکـەی...... خـەوتوو لـەناو پێخـەفی چاولێکەریدا... نوقم بوو لە زەلکاوی دنیا پەرستی و ئارەزووبازیدا.. کاتێ سەردانی سەیرانگاکان دەکەین لەجیاتی گول و نێرگس و لالەزار بەمبەرو بەری جادەکاندا قوتوە بیرەو جۆرەکانی مەی و ئارەق چێنراوە، داروبەردو مەخلوقات هاورایەتی لەدەست پیسی و بەدکاری مەردوومەکان...

لەناو بازاڕەکاندا کۆگای مەی فرۆشان هەموو کوچەو کۆلانێکی تەنیوەو نرخیشی رۆژ لەدوای رۆژ لەدابەزین و ئاسانکاری دایە. پارك و باخچەو شوێنە گشتییەکانی شارەکانمان لەجیاتی شوێنی حەوانەوە کراوەتە باڕو مەیخانەو رۆلەکانی ئەم میللەتە زۆر بەشانازییەوەو بە ئاشکرا ئەم مادە بۆگەنە دەخۆنەوەو لایەنە بەرپرسەکانیش بێدەنگن و هیچ هەلویستێك نانوێنن بەرەو چارەسەری ئەم گرفتە گەورەیە.

سەردەمانی زوو هەموو شار چەند مەی فرۆشێکی دیاری کراوی تێدابوو کەسەرجەمیان لەو گاورانە بوون

که دانیشتوی شارن، بەلاّم ئێستا مەی فرۆشان بەچکە حاجی و کوڕی شێخ و نەوەی سەیدو کەس وکای مەلاکانمانن!!

رۆژانە چەندان کارەساتی دڵتەزێن و جەرگ بڕ دەبینین و دەبیستین کە بەهۆی مەی خواردنەوەو خۆبی هۆش کردنەوە دەکەوێتەوە، بەناو شاعیران و روناکبیرانی نەتەوەیشمان لەجیاتی ریسواکردن و قێزەون کردنی ئەم کارە چەندان پوخشان و هۆنراوەی ریکلام ئاسایان بەسەر (مەی و مەیخانە)دا هەڵداوەو برەوی پێ ئەدەن تا ئەو هەموو گەنجەی کە بەدەست کێشەی دەروونی ناو کۆمەڵگاوە دەناڵێنن پەنا بەرن بۆ مەی خواردنەوەو ئەوەندەی تر سنگ و هەناویان (تالاّو) باران بکەن، تا نەیانپەرژێت بیرێك بکەنەوە لەم بێ عەدالەتی و دونیا پڕ لەستەمەی لە چواردەوریاندایەو هەنگاو نەنێن بۆ چارەسەرکردنی، ئەوەتا یەکێك لەو بەناو شاعیرانە دەڵێ:

من ئارەق دەخۆم تا بی کەدەر بم
دەمێ لەدونیای دوون بێ خەبەربم
زۆرم ئەزیەت چێژت لەروی ئەقڵەوە
باتۆزێ بۆ خۆم بێ هۆش و کەربم !!

بەڵام کاتێ دەگەڕێینەوە بۆلای بەرنامە تێرو تەواوەکەی خوای خاوەنی مرۆڤ دەبینین زۆر گرنگی داوە بەوەی کە مرۆڤ ئاستی خۆی دانەبەزێنێ بۆ ئاژەڵ و ئەو عەقڵە جوانەی پێی بەخشیوە لەکەداری نەکات، چونکە هەر بەعەقڵ راست و چەوت، تاریکی و رووناکی، بەرژەوەندی و زیان لەیەك جیا دەکرێتەوە.

جا لەگەڵم بە بابزانین هۆکارو دەرئەنجام و گەورەیی ئەم تاوانە چییە و میللەت بەرەو کوێ راپێچ دەکات و ئایا دەرمانی ئەم دەردە بەچی دەبێت؟:

هۆكارەكانی دەركەوتنی دیاردەی مەیخواردنەوە

بڵاوبونەوەی ئەم یاردەیە بەڕێكەوت و كتوپڕی نەبووە بەڵكو هۆكارو نەخشەی وردی زۆری لە پشتەوەیە ، لەوانە:

١-واڵابوونی سنورەكان بەڕووی هاوردەكردنی مەی و مادە بێ هۆش كەرەكان بەگشت جۆرەكانیەوە.

٢-نارۆشنبیری زۆرێك لە گەنجان بەرامبەر دەرئەنجامەكانی مەی خواردنەوە.

٣-بێ دەنگی راگەیاندنەكان لە ناشیرین كردنی ئەم دیاردەیەو بگرە زۆر جار بە پێچەوانەوەیە بەتایبەتی لە زنجیرە تەمسیلییەكاندا كەسێكی مەی خۆر زۆر بەچاكترو باشتر لە قەڵەم دەدەن لەنوێژكەرێك یان حاجییەك...

٤-چاولێكەری كوێرانەی رۆژئاواو شوێن پێ هەڵگرتنیان هەنگاو بە هەنگاو لە خراپەدا.

٥-زۆربوونی كۆگاو دوكانی مەی فرۆشتن و باڕوجێگای مەی خواردنەوە.

٦–بەئاسایی تەماشاکردن و ئولفەت گرتنی خەڵك بەم کارەوە.
٧–نەبوونی بەرنامەیەکی پەروەردەیی بۆ پێگەیاندنی نەوجەوانان و گەنجان لەم دیاردە قێزەونە لەلایەن وەزارەتی پەروەردەو باس نەکردنی لەپرۆگرامی خوێندندا.
٨–بە پێچەوانەوە بوونی چەندان کەناڵی رەوشت روشێنەرو پەخش کەری بەڕەڵایی و دابەزاندنی پیت بەپیتی ئەو فلیمانەی ئەم کارە برەو پێی دەدەن و ریکلامی بۆ دەکەن.
٩–بڵاوکردنەوەی چەند دروشمێکی گەورەو قەبەی وەك: ئازادی بی سنورو سەربەستی رەها و تێکدانی شیرازەی خێزان و پەروەردەکردنی گەنجان بەوەی گویێ لە باوك و دایك نەگرن و ئەوان دواکەوتون و پێویستە لەباوك سالاری رزگاریان ببێت !!
١٠–هاوڕێی خراپ و چاولێکەری ناوخۆ بۆ خراپەی یەکتری.

١١-دەست بەتاڵی و کاتی فەراغ لەناو گەنجانداو سەقاڵ نەکردنیان بەبواری بەسوودی وەك خولی فێربوونی زمان، کۆمپیوتەر، وەرزش و بەرنامەی بەکەڵکی تر کە سودی دین و ژینی تێدا بێت.

١٢-زاڵ بوونی لایەنی مادی بەسەر لایەنی رۆحی و ئیمانیداو سەرقاڵ بوونی خەڵك بە پێشبڕکێ لە کۆکردنەوەی پارەو سامان سائیتر حەرام بێت یان حەلاڵ گوێی پێ نادرێت.

١٣-دوورخستنەوەی خەڵکی لەگوێ گرتن لە حەق و هامشۆکردنی مزگەوت بەبیانو بەهانەی جۆراو جۆرەوە.

١٤-سست و لاوازی بانگەوازی ئیسلامی و لایەنە ئیسلامدۆستەکان و نەبوونی پرۆگرامێکی تێرو تەسەل بۆ ئەندامانی خۆیان چ جای خەڵکی ترو کەمتەرخەمی لە چوون بەدەمیانەوە، کە ئەمەش بووەتە هۆی دەرکەوتنی ئەم دیاردەیە لە زۆرێك لەو کەسە لەرێ کەوتوانەی کە کادێری کۆنی ئیسلامیەکان بوون.

١٥- سستی مەلاو مامۆستایانی ئایینی بەجۆرێك زیاتر وتارەکانیان بریتییە لەڕازی کردنی دەستەلاتداران و شاردەنەوەی حەق و باس نەکردنی دەردو دەرمانی ناو ئەم کۆمەڵگایە بەشێوەی پرۆگرامی و جوان.

١٦-دروست بوونی چەندان بیروبۆچوونی نامۆ لەوڵاتداو هەوڵدانیان بۆ لەخشتەبردنی کۆمەڵگاو وەشاندنی تۆوی فەساد.

١٧-فەرامۆش کردنی فەرمان بەچاکەو بەرگری لەخراپە لەلایەن بانگخوازان و موسڵمانان بەگشتی.

١٨-بێ دەنگی رۆشنبیران و نووسەران و پزیشکان لەم مەسەلەیە، جائیتر بەنەزانی بێت یان زۆرزانی !!!

١٩-گرنگی نەدانی دایکان و باوکان بە پەروەردەی راست و دروستی منداڵەکانیان و نەبوونی شارەزایی لەچاك کردنی رەفتاری ناشیاوی کۆرپەکانیان.

٢٠-كێشـەی ناوخێزانـەكان كـە فاكتـەرێكی گەورەیـە بـۆ ئەوەی ئەو گەنجانەی لەو خێزانە پڕ لەئاژاوانـەدا دەژیـن پەنا بەرنە بەر هاوڕێی خراپ و مەی و جگەرە.

قێزەونی تاوانی مەی خواردنەوە لەشەرعی خوای گەورە

خـوای گـەورە دەفـەرموێت : (یاایهـا الـذین امنـوا أنمـا الخمـر والمیسـر والانصـاب والأزلام رجـس مـن عمـل الشیطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون) المائده /٩٠

واتــە: ئــەی ئیمانــداران بــێ گومــان مــەی وقومارو جۆرەكــانی و بــت و یانســیب و زار لــەكاروكردەوەی شەیتانن، دەستی لێ هەڵگرن بەڵكو سەرفراز ببن .

جا خـوای گـەورە (مـەی)و (بت پەرستی) بەیەكـەوە نـاو بردووە.

پێغەمبەریش(ﷺ) دەفـەرموێت (**من مات مدمن خمر لقـي الله وهو كعابد وثن**) رواه الطبراني ٤٥/١٢ وهو في صحيح الجامع (٦٥٢٥).

واتـە : هەرکەسێك بـەئاڵودە بـوون بەمـەی خواردنـەوەوە بمرێـت ئـەوا کاتـێ دەگـات بـەخوای گـەورە وەك بـت پەرست وایە.

لـە جـابرەوە پێغەمبـەر(ﷺ)دەفـەرموێت: (**ان علـــى الله عزوجل عهداً لمن يشرب المسكر أن يسقيه من طينة الخبال**)

واتـە : خـوای گـەورە پـەیمانی لەسـەر خـۆی دانـاوە کـە هەرکەسـێك مـاددەی سەرخۆشـکەر بخواتـەوە کـەوا لـە رۆژی دوایدا لە (طينة الخبال)ی دەرخوارد بدات. وتیـان ئـەی پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) (طينـــة الخبـال) چـییە؟ فەرمووی: (**عرق أهل النار أو عصاره اهل النار**) واتـە : ئارەق یـان کـێمو زوخـاوی لاشـەی خـەڵکی دۆزەخ/ رواه مسلم ١٥٨٧/٣

جا بۆ زیاتر گەرم کردنی بازاڕی ئەم کارە پیسـە چەندان جۆرونـاوی بریقـەداریان داهێنـاوە بـۆی وەك (بـیرە- ویسکی- ئارەق) وەجۆرەکانیان لـە (فودکا- شمبانیا- لؤلـؤ- المسـيح.........هتـد) وەنـاوی دەبـن بـە (المشـروبات الروحيـه) واتـە : خواردنـەوەی گیـانی.

ئەمـــەش بەڵگـــەی راســـتگۆیی پێغەمبـــەری خـــوا(ﷺ) دەردەخات کە فەرمویەتی: (**لیشربن ناس من امـتي الخمـر یسـمونها بغـیر اسمهـا**) رواه الامام احمد ٣٤٢/٥ وهو فی صحیح الجامع (٥٤٥٣).

واتـە: چـەند کەسانێك لـە ئۆمەتەکـەی منـدا دەردەکـەون ئارەق دەخۆنەوەو بەناوی تر ناوی دەنێن.

بـەڵام پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) رێگـەی ئـەم فێڵەشـی لـە خەڵکی گرتـووەو فەرمویـەتی : (**کل مسکر خمر وکل مسکر حرام**) رواه مسلم ١٥٨٧/٣.

واتـــە: هـــەموو ســـەرخۆش کـــەرێك (مـــەی)ە. وە هـــەموو سەخۆشکەرێك حەرامە.

جا ئیتر هەرشتێك هۆش و ژیـری لابـەرێت و مـرۆڤ مەسـت بکات حەرامە، کەمی و زۆری ئەگەرچی دڵۆپێکیش بێـت جـا لەشـێوەی ئاو وخواردنـەوەدا بێـت یـان شـروب یـان حەب یان تۆز یات شتی تر...

چونکە پێغەمبەر(ﷺ) دەفـەرموێت (**ما اسکر کثیره فقلیلـه حرام**) رواه ابوداود (٣٦٨١) وهـو فی صـحیح أبـی داود (٣١٢٨).

واتـه: هەرشـتێك زۆرەكـەی سـەرخۆش‌و مەسـتت بكـات ئەوا كەمەكەشی حەرامە.

پێغەمبـەر(ﷺ) دەفـەرموێت : (**الخمـر أم الفـواحش وأكـبر الكبائر من شربها وقع على امه وخالتـه وعمتـه**) رواه الطبراني ١١/١٦٤/١١٣٧٢ وهـو حـديث حسـن. انظـر صـحيح الجـامع (٣٣٤٥).

واتــه: مــەی دایــك‌و بنچــینەی هــەموو خراپــەكان‌و گــەورەترینی تاوانـه گەورەكانـه. هەركـەس بیخواتـەوە (ئاگـای لـه خـۆی نییـه)و داوێـن پیسـی لەگـەڵ دایكـی‌و خوشكی دایكی‌و خوشكی باوكیشیدا دەكات.

تێبینـی/ بەپێی راپۆرتـەكانی رێكخـراوەی تەندروسـتی جیهـانی ٥٠ ٪ ی حاڵەتـەكانی زەوتكردنـی جەسـتەیی (اغتصــاب) بــەهۆی كاریگــەری مەیەوەیــە، هــەروەها زۆربـەی دەسـت درێـژی كردنـه سـەرمەحرەمەكان بەهۆی (مەی)ەوەیە.

ئــەوەی جێــی سەرســوڕمانە هەنــدێك كەســی نــەفام بـەبیانوی ئـەوەی هەنـدێ جـۆری مـەی چارەسـەرە بـۆ

هەندێ نەخۆشـی وەك بـەردی گورچیلەو شـتی تروبـەم بەهانەیو حەڵاڵیدەکەن.

پێغەمبەریش(ﷺ) فەرمویەتی (**لیکونن مـن امـتي اقـوام یستحلون الحر والحریر والخمر والمعـازف ....**) رواه البخاری انظر الفتح ۱۰/۵۱.

واتە لەناو ئومەتەکەی مندا کەسانێك پەیدا دەبن (زینـاو داوێــن پیســی) و (ئاوریشــم)و (مــەی) و (ئامێرەکـانی مۆسیقا) حەڵاڵ دەکەن.

لـەوائیلی کـوڕی حجـرەوە دەفـەرموێت: طـارقـی کـوڕی سـویدی الحضــری پرسـیاری لـە پێغەمبـەر(ﷺ) کـرد دەربــارەی (مــەی) کــە بکرێتــە نــاو دەرمانــەوە بــۆ چارەسەرکردن. پێغەمبـەریش(ﷺ) فـەرمووی : (**انهـا داء ولیســت بـدواء**) واتـە : مـەی دەردەو نەخۆشـیەو دەرمـان نییە/ اخرجه مسلم في صحیحه والترمذي وابن ماجه.

جا پاشتر باس لـەو نەخۆشـیو دەردانـە دەکـەین کـە لـە مەی خواردنـەوەوە توشـی مـرۆڤ دەبێت. بـەڵام پێویسـتە بزانرێـت کـە هـیچ کاتێـك خـوای گـەورە شـیفای لـە شـتە

حــەرام کراوەکانــدا دانــەناوە چــونکە پێغەمبــەر(ﷺ) دەفــەرموێت: (**ان الله لم يجعــل شــفاؤكم في مــا حــرم علــيكم**).رواه البخـاري معلقاَ ٧٨/٩ و وصـله ابـن حجـر في الفـتح الباري ٧٩/٩.

واتە: بەڕاستی خوای گەورە چارەسەرتانی لەو شتانەدا دانەناوە کە لەسەرتانی حەرام کردووە.

شــەرعی خــوای گــەورە ســزای قورســی دانــاوە بــۆ ئــەو کەسەی ئەم مادانـە دەخواتـەوە بـە ئەنقەست. بـەجۆرێك ئەگـەر موسڵمانێکی پـێ گەیشـتوی ژێـری زۆر لێ نـەکراو شتێکی سەرخۆش کەرو بێ هۆشـکەری خـوارد (٤٠) تـا (٨٠) داری لێ دەدرێت / مسلم ٣ / ١٧٠٦/١٣٣٠.

خــۆ ئەگــەر چــوار جــار دووبــارەی کــردەوە ئــەوا بــەلای بۆچــونی چــەند زانایــەك دەکوژرێــت. پێغەمبــەر(ﷺ) دەفەرموێت : (**ان من شرب الخمـر فأجلـدوه فـإن عـاد في الرابعة فاقتلوه**) رواه الترمـذي ٤٩/٤ والنسـائي وغيرهـا ولـه طـرق واسانيد كلها صحيحة.

واتـه : هەرکەسیك مـەی خـواردەوە ئـەوا داری حـەدی لێ بـدەن، جـا ئەگــەر چـوارەم جـار گەڕایــەوە ســەری‌و خواردیەوە ئەوا بیکوژن (ئەمەش کاری خەلیفەیە).

پێغەمبەر(ﷺ) دەفـەرموێت (**من شرب الخمر وسكر لم تقبل له صلاة اربعين صباحاً، وان مات دخل النار، فان تاب تاب الله عليه، وان عاد فشرب فسكر لم تقبل له صلاة اربعـين صـباحاً، فان مات دخل النـار ، فـان تـاب تـاب الله عليـه ، وان عـاد فشرب فسكر لم تقبل له صلاة اربعين صباحاَ، فان مـات دخـل النار ، فان تاب تاب الله عليه، وان عاد كان حقاً علـى الله أن يسقيه من ردغة الخبال يوم القيامـة. قـالوا: يارسـول الله ومـا ردغة الخبـال؟ قـال : عصـارة اهـل النـار**) رواه ابـن ماجـه رقـم (٣٣٧٧) وهو في صحيح الجامع (٦٣١٣).

واتە: هەرکەسێك مـەی بخواتـەوەو مەست بێـت چـل ڕۆژ نوێـژی قبـولْ نابێـت‌و ئەگـەر مـرد دەچێتە ئاگرەوە، خـۆ ئەگــــەر تەوبـــەری کـــرد خـــوای گــــەورە تەوبـــەری لێ وەردەگرێت. جا ئەگەر گەڕایەوە سـەر مـەی خواردنـەوەو مەسـت بـوو چـل ڕۆژ نوێـژی قبـولْ نابێـت‌و ئەگـەر مـرد

دەچێتە ئاگرەوە خۆ ئەگەر تەوبەی کرد خوا تەوبەی لێ وەردەگرێت. جا ئەگەر سێیەم جار گەڕایەوە بەهەمان شێوە..............بەڵام ئەگەر لەچوارەم جاردا گەڕایەوە سەر مەی خواردنەوە ئەوا مافە لەسەر خوای گەورەو خۆی بەمافی داناوە لە سەر خۆی کە لە رۆژی دوایدا لە (ردغە الخبال) ی دەرخوارد بدات. وتیان: ئەی پێغەمبەری خوا (ردغە الخبال) چیە؟ فەرمووی: کێمو زوخاوو گوشراوی لاشەی ئەهلی دۆزەخە.

مەی بنچینەی هەموو خراپەو تاوانێکە

لە عەبدوڵڵای کوڕی عەمرەوە: رۆژێکیان ئەبوبەکری صدیق و عومەری کوڕی خەتاب و چەند هاوەڵێك دوای کۆچی دوایی پێغەمبەری خوا(ﷺ) دانیشتبوون و باسی گەورەترین گوناهی گەورەیان دەکرد، جا نەگەیشتنە هیچ ئەنجامێك، منیان نارد بۆ لای عەبدوڵڵای کوڕی عەمری کوڕی عاص تا پرسیاری لێ بکەم دەربارەی

ئـەوە، ئـەویش هـەواڵی پێـدام کـە گـەورەترین گونـاهی گەورە (مەی خواردنەوە)یە.

منیش گەڕامەوەو هەواڵەکەم پێدان، ئەوانیش ئینکاری ئەمەیانکردو بە هەڵپە کەوتنە ڕێ بەرەو ماڵی عبداللە.

کاتێ چوون ئەویش هەواڵی پێدان کەوا پێغەمبەری خوا(ﷺ) فەرمویەتی : (پادشایەکی بەنی ئیسرائیل کابرایەکی گرتو سەرپشکی کرد لەنێوان ئەوەی: یان دەبێت مەی بخواتەوە یان منداڵێك بکوژێت یان زینا بکات یان گۆشتی بەراز بخوات، یان ئەوەتا ئەگەر هیچیانی نەکردو ملی نەدا دەیکوژێت. ئەویش مەی خواردنەوەی هەڵبژارد. کاتێ خواردیەوە چییان لێ داواکرد ئەنجامی داو نەیتوانی مل نەدات) جا پێغەمبەریش(ﷺ) لەوکاتەدا بە ئێمەی فەرموو: (هیچ کەسێك نییە کەمەی بخواتەوە ئیلا چل شەو نوێژی قبوڵ نابێت، هەرکات بمرێتو لەنێوان ددانەکانیدا شتێك مەی تێدا بێت ئیلا بەهەشتی لەسەر حەرام دەبێتو ئەگەر لەو چل شەوەشدا بمرێت ئەوا بە

مردنێکی نەفامی دەمرێت). رواه الطبراني باسناد صحيح مرفوعاً. سلسلة الاحاديث الصحيحة. ٤٣٨/٦ رقم (٢٦٩٥).

عوسمان (ڕەزای خوای لیٚ بێت) فەرمویەتی : (خۆتان بپارێزن لە (مەی) خواردنەوە چونکە بەڕاستی بنچینەی هەموو خراپەیەکە. چونکە پیاوێك لە نەوەکانی پێش ئێوەدا خەریکی خواپەرستی بوو. ئافرەتێکی داوێن پیس دڵی پێیداچوو وە حەزی لیٚ کرد. ئەو ئافرەتە کەنیزەیەکی خۆی نارد بەدوایداو پێی وت کەوا بانگت دەکەم بۆ شایەتی دانێك. ئەویش لەگەڵ کەنیزەکەدا هات. جا لەهەر دەرگایەکەوە دەهاتە ژوورەوە کەنیزەکەکە لەسەری دادەخست. تا گەشتە ئافرەتەکە کە لەلای خۆیدا منداڵێك و قاپێك مەی دانابوو ئافرەتەکە وتی: سوێند بەخوا من بۆ شایەتی دان بانگم نەکردوی. بەڵکو بانگم کردوی تا یان زینام لەگەڵ بکەیت یان قاپیٚ مەی بخۆیتەوە یان ئەم منداڵە بکوژیت. ئەویش وتی: دەی قاپیٚ مەیم بدەریٚ. ئەویش دەرخواردی داو پیاوەکەش دەیوت: زیاترم بدەریٚ. تا ئەوەندەی نەبرد

زینـای لەگـەڵ کـردو دواتـر منداڵەکەشـی کوشـت. جـا خۆتـان لەمـەی بپـارێزن. چـونکە سـوێند بـەخوا ئیمـان‌و ئـاڵودەبوون بەمـەی خواردنـەوەوە کۆنابنـەوە ئیلا نزیکـە یەکێکیان ئەوی تریان بکاتە دەرەوە/ رواه النسائي في سننه ٣١٥/٨ موقوفاَ عليـه. وهـو في صـحيح سـنن النسـائي ٤٦/٣ رقـم (٥٢٣٦) وسلسلة الاحاديث الصحيحة ٤٣٩/٦.

ئەو نەخۆشیانەی لە ئەنجامی (مەی) خواردنەوە دروست دەبێت

١-دەرکـەوتووە مـەی دەبێتـە هـۆی یارمـەتی دروسـت بـوونی مـاددەی نـیتروزامین (nitrosamine) لەلاشـەدا کە بەهێزترین ماددەی دروست کەری شێرپەنجەیە.

لەوانـە دەبێتـە هـۆی شـێرپەنجەی سورێنچـك‌و خـوێن بـەربوون‌و هـەوکردنی هەمیشـەیی سورێنچك‌و رودانـی سك چون‌و مایەسیری‌و هەوکردنی توندی پەنکریاس کە هەنـدێ جـار کوشـندەیە. هـەروەها شـێرپەنجەی دەم‌و خانەکانی جگەرو قوڕگ.

٢-هۆكـاری سـەرەكی زۆربـەی سـنگەكوتێ و مردنـە كتوپڕییەكانە. چونكە بە تەواوی كاردەكاتە سەر دڵ و لێدانەكانی تێك دەدات.
٣-بەشـێوەیەكی هێـواش كاریگـەری خراپـی لەسـەر كۆئەنـدامی سێكسـی هەیـە چـونكە دەبێتـە هـۆی زیـادكردنی زەوقـی بخۆرەكـەی و سسـت كـردن و دابەزاندنی توانای سێكسی و پەك خستنی.
٤-هۆكـارێكی گرنگـە بـۆ تـووش بـوون بـە نەخۆشـییەكانی گورچـیلەو لەئاكامیشـدا پـەك خسـتنی هەمیشـەیی گورچـیلەكان و هـەوكردن و سـوربوونەوەی پرۆسـتات و ئـێش و ئـازاری زۆر لای ئەوانەی كە نەخۆشی پرۆستاتیان هەیە.
٥-مـەی ڤیتامینـەكانی نـاوخواردن لـەناو دەبـات و كاریگـەری ئـەو دەرمانانـە پـەك دەخـات كـە بـۆ دابەزاندنی فشاری خوێن بەكاردەهێنرێت و نـەخۆش سود لەو دەرمانانە وەرناگرێت.

٦-هۆكارێكـــەی بـــۆ تـــوش بـــوونی كۆرپەلـــە بەناتـەواوی‌و شـێواوی ئەندامـەكانی جەسـتەی لـەو ئافرەتە سك پڕانەی مەیخۆرن.

٧-لـە ئەنجامی فـراوان بـوونی لولەخوێنێنـەكانی ژێـر پێسـتەوە دەبێتـە هـۆی لەدەسـتدانی گـەرمی لەش‌و ڕێگرتن لەكاری ئەو ناوچەیەی دەماغ كە بەرپرســە لــە ڕێكخســتنی گــەرمی لــەش كــە پێــی دەوترێـت:(hypotahalamus). بەمـەش مـەیخۆر هەسـت بەگەرمیـەكی درۆینـە دەكـات هـەر بۆیـە سـالآنەو لەبۆنــەكانی ســەری ســاڵدا كارەســاتی مردن‌و ڕەق بوونەوەی سەدان كەس ڕوودەدات لە ئەمەریكاو ڕوسیاو وڵاتانی دیكـەدا كـە بەمەسـتی شەوان لەسەرجادەكاندا دەمێننەوە.

٨-جگە لەمانەش: بەرزبوونـەوەی پەسـتانی خـوێن‌و دەماخەوەستێ‌و كـەم بوونـەوەی تـوانی سیسـتەمی بــەرگری كــردن‌و لاوازبــوونی توانــای خڕۆكــەو

سپییەکان بۆ بەرگری کردن لەلاشەو کەم بوونەوەی خـــوێنو شـــی بوونـــەوەی خرۆکـــە ســـورەکانو زیادبوونی چالاکی سپڵو هەوکردنی ئەندامەکانی کۆئەنـــدامی هەناســـەدانو تـــوش بـــوون بەســـیلی سییەکان.

مەی خواردنەوەو چەند ئامارێك

توێژینـەوەی مـالۆ لـە سـوید دەری خسـتوە کـە ٢٩٪ ی هەموو رۆژەکانی داخل بوون لە نەخۆشخانەکان بەهۆی خواردنـەوەی مەیەوەیـە. لـە کتێبـی (الـف بـاء الکحـول) هـاتووە کـە ٢٥ ٪ ی هـەموو حاڵەتـەکانی ژەهـراوی بـوون لە بەریتانیا بەهۆی مەی خواردنەوەیە وە ٦٠٪ ی ئەو بەسالاچـــوانەی داغڵـــی نەخۆشـــخانە دەبـــن بـــەهۆی مەیەوەیە.

لەروسیاشـدا ٩٠٪ ی ئەوانـەی ژەهـراوی بـوونو داغڵـی نەخۆشـخانە دەبـن بـەهۆی مەیـەوە منـداڵنو لـەخوار

تەمەنی (١٥)ساڵیەوەن‌و سێیەکیشیان لە خوار تەمەنی (١٠) ساڵیەوەن.

مەی خواردنەوە دووەم هۆکاری مردنە لە ئەمەریکاو ساڵانە (١٢٥) هەزار کەس بەهۆی ئەو نەخۆشی‌و دەردو بەڵاو کارەساتانەوە دەمرن کە لە ئەنجامی مەی خواردنەوەوە دروست دەبن. وەقوربانیانی جگەرەش بە پلەی یەکەم دێت‌و ساڵانە (٣٥٠) هەزار کەس بەو هۆیەوە دەمرن. لە بەریتانیاش بە پێی راپۆرتێکی کۆلێژی شاهانەی پزیشکان ژمارەی قوربانیانی مەی خواردنەوە دەگاتە (٤٠)هەزار کەس. وەقوربانیانی جگەرەکێشانیش لە بەریتانیا ساڵانە دەگاتە (١٤٠)هەزار کەس.

زیاد لە حەوت ملیۆن ئەمەریکی ئاڵودەی مەیخواردنەوەن لەناو ئافرەت‌و پیاوانداو ئەمەش بوەتە هۆی ئەوەی ساڵانە (٢٥) هەزار کارەساتی ئۆتۆمبێل و (١٥) هەزار حاڵەتی کوشتن‌و خۆکوشتن‌و (٢.٥) حاڵەتی دەستگیرکردنی پۆلیسی روبدات.

بەپێی راپۆرتێکی رێکخراوەی تەندروستی جیهانی لە ژمارە (٦٥٠) ی ساڵی ١٩٨٠ کە سەبارەت بە کحول‌و گیروگرفتەکانیەتی هاتووە: (خواردنەوەی مەی کاریگەری خراپی لەسەر تەندروستی هەیەو گیروگرفتەکانی لە هی مادە سرکەرەکانی هیرۆین‌و مۆرفین زیاترە).

بەپێی ئامارەکان ٨٦٪ ی تاوانەکان لە ژێر کاریگەری مەیخواردنەوە ئەنجام دەدرێت‌و ٥٠٪ ی کارەساتەکانی رێگاوبان بەهۆی مەیەوەیە.

راپۆرتێکی کۆلێژی شاهانەی بەریتانی ساڵی ١٩٨٧ دەری خستووە کە: خواردنەوەی (٦٠)ملم لە کحول رۆژانە دەبێتە هۆی زیادبوونی بەرزی پەستانی خوێن‌و دەماخەوەستێ‌و نەخۆشییەکانی جگەرو لاوازی توانای سێکسی‌و نەزۆکی‌و نەخۆشیەکانی کۆئەندامی دەمار، بەڵام بۆ ئافرەتان نیوەی ئەم برە بەسە بۆ توش بوون بەو نەخۆشیانە.

ئـەو وڵاتانـەی لـەبواری زانسـتیدا پـێش کـەوتوون وەك ئەڵمانیا ساڵانە ملۆنـەها مارك لەراگەیاندنەکانـدا سـەرف دەکات بۆ کەم کردنەوەی مەی خواردنەوە لای هاوڵاتیان بەڵام لای خۆمان بەپێچەوانەوە برەوی پێدەدرێت !!

سـاڵانە لـە فەرەنسـا (٢٢٥٠٠) کـەس دەمرێـت بـەهۆی کاریگـەری کوشـندەی مـەی لـە سـەر جگـەر. مـەی خواردنـەوە هۆکـاری ٣٥٪ بـۆ تێکچـونی کۆرپـەی ئـەو دایکانـەی مـەی خـۆرن. بـۆ چەسـپاندنی زیانـەکانی و قەناعـەت پێکردنـی خـەڵکی بـە پێویسـتی وازهێنـان لـە مـەی خواردنـەوە ئەمـەریکا لایەنـە خراپـەکانی مـەی خواردنـەوەی خسـتوەتە نـاو پرۆگرمـی خوێندنـەوەو گەنجـەکان هـان دەدات بـۆ هاوڕێیـەتی نـەکردنی مـەی خـۆران و لۆمـەکردنی ئەوانـەی دەیخۆنـەوە !!! ئەمـەش لەکاتێکـدا ئـەوان هـیچ گـوێ نـادەن شـەرع و حـەڵاڵ و حـەرام، بـەڵام بەتەجرەبـەو ئزمـون گەشـتونەتە ئـەو قەناعەتەی کە پێویستە کۆمەڵگا بپارێزرێت لەم ئافاتە.

هەندێك خاڵ بەرەو كەم كردنەوەو نەهێشتنی ئەم دیاردەیە

١-رێنمـــایی كردنـــی خـــەڵكی لەلایـــەن كەناڵـــە پەروەردەییەكانەوە بۆ دورخستنەوەیان لەم مادە پیسە.

٢-دروســـت كردنـــی ترســـی خـــوای گـــەورە لـــەدڵی موسـڵمانانـدا بـەوەی زۆر گرنگـی بـدرێت بـە بابـەتی ئیمانی و باسی بەهەشت و دۆزەخ.

٣-كردنـەوەی خـولی شـەرعی و رۆشـنبیری و زانسـتی و وەرزشی بۆ گەنج و لاوان.

٤-بڵاوكردنەوەی بڵاوكراوەو كاسێت و نامیلكەی دیاری بەسـەر نـەوەی نوێـدا بـۆ ئاڕاسـتە كردنیـان بـەرەو خۆپاراستن لەمەی و مەیخۆران.

٥-گرنگـی دان بـەدانانی پرۆگرامێكـی وردو دووربـین و شەرعیانە بۆ ئەندامان لەلایەن لایەنە ئیسلامییەكانەوەو باس كردنی دەرئەنجامەكانی ئەم كارە تیایدا .

٦-بڵاوکردنـــەوەی هۆشـــیاری گشـــتی لـــەناو خەڵکی‌ـدا بەگشتی بەسازدانی کۆڕو سیمینار بۆ دورخستنەوەیان لەم مادانە.

٧-کەم کردنەوەی باڕو مەیخانەکان‌و قەدەغەکردنی مەی خواردنـــەوە لەلایـــەن گـــەنجان‌و بـــە ئاشـــکرا لـــە شـــوێنە گشتی‌و سەیرانگاکانداو نەهێشتنی هاوردەکردنی ئەم مادده پیسانە.

٨-پێویســـتە خراپـــی ئـــەم مادانـــە لـــەناو مەنهـــەجی خوێندندا روون بکرێتەوەو لایەنی شەرعی‌و نوژداری بۆ خەڵك بەیان بکرێت‌و منداڵەکانمانی لەسەر گۆش بکرێت.

٩-زۆر گرنگی دان بە فەرمان بە چاکەو بەرگری کردن لە خراپە بەشێوەیەکی جوان‌و دانایانە بۆ گەڕاندنەوەی ئەوانەی ئاڵودەی ئەم کارە بوون.

١٠-گرنگـــی دانـــی دایـــك‌و بـــاوك بـــە پـــەروەردەی منداڵـەکانیان‌و دۆزینـەوەی هـاوڕێی بـاش‌و خـولی

سـوودبەخش‌و نامیلەکـەو کتێبـی زانسـتیانە بـۆ منداڵـــەکانیان‌و ســـەرقاڵ کردنیـــان بـــەکاری بەکەڵکـــەوەو لێ پرســـینەوەیان وەســـازاندنی کەشێکی ئارام لەناو خێزانەکاندا تا گـەنجان پـەنا بەرنە بەر ئەم کارە .

کاریگەری ئەندازەی خواردنەوەی مەی لە سەر لاشە بە میلغرام لە هەموو مللتر.	
٠.٢	نابینایی لەشەودا
٠.٣	کەمبوونـــــەوەی توانـــــای تـــــەرکیزو حەزکردن بە زۆر بلێی.
٠.٥	تێکچوونی تەنسیقی نێوان جومگەکان.
٠.٨	رێکنەخســـــــتنی هەڵســــــوکەوت و تێکچوونی.
١.٠	زیـادبوونی نـەمانی توانـای قسـەکردن و تەرکیز.
١.٥	مـــرۆۋ توانـــای رۆشـــتنی نـــامێنیٚ و هەڵدەنوتیٚ وەك منالٚێکی پیٚ نەگرتوو.
١.٧	لێخوڕین بەم حاڵەتـەوە هەڕەشـەی مردن لەخاوەنەکەی دەکات.
٢.٠٠	نـەمانی توانـای هەڵسـوکەوت بەشـێوەی ئاسایی.

پێغەمبەری خوا(ﷺ) فەرمویەتی : (**لعن الله الخمر، وشاربها، وساقيها، وبائعها، ومتباعها، وعاصرها، ومعتصرها، وحاملها، والمحمولة اليه**). حديث صحيح

اخرجه ابوداود (٣٦٥٨) وابن ماجه (٣٣٨٠).

واتە: نەفرەتی خوا لە مەیو مەی خۆرو ئەوەی دەیگێڕێ (ساقی)، وە ئەو کەسەی دەیفرۆشێو ئەوەی دەیکڕێ. وە ئەوکەسەی ئەو شتە دەگوشێ کە مەی لێ دروست دەکرێت، وە ئەوەی باری دەکاتو ئەوەی بۆی بار دەکرێت.